

La qüestió de les modalitats lingüístiques

Un dels cavalls de batalla que el Partit Popular ha tornat a instrumentalitzar amb fins electoralistes aquestes darreres setmanes és el de les modalitats lingüístiques. Es tracta d'un leitmotiv bàsic del discurs del PP sobre la llengua. Ara bé, tot i el caràcter recurrent de la qüestió, no se sap que el PP l'hagi explicada mai de manera clara i sistemàtica. Vegem, però, què en diuen en la ponència *Reptes per a les Illes Balears del segle XXI*, que el PP va aprovar en el seu darrer congrés.

Els autors de la ponència accepten la unitat de la llengua catalana («La llengua pròpia de les Illes Balears és el català manifestat en les seves modalitats insulars»). Naturalment, ningú amb una mica de seny s'atreviria a negar una evidència científica i social com la unitat de la llengua.

«Defensarem l'ús, estudi i impuls d'aquestes modalitats», continua la ponència. És un propòsit, sens dubte, ben lloable, però no té res d'innovador. Il·lustres filòlegs (com Aguiló, Forteza, Alcover o Moll) s'han dedicat a l'estudi dels parlars de les Balears; i, actualment, insignes lingüistes (com el campaner Joan Veny, des de la Universitat de Barcelona, o el santanyiner Cosme Aguiló, des de la UIB) continuen estudiant les varietats insulars de la llengua. (Fa només uns quants mesos que el resultat d'una part

d'aquests estudis es presentava en forma d'Atles lingüístic del domini català.) No cal dir que també és lloable la voluntat del PP d'impulsar l'ús de les modalitats insulars, però aquesta intenció tampoc no té res de nou: no és això el que han fet els escriptors que han conreat la llengua catalana a les Illes des de la Renaixença ençà? Des dels *Aigoforts* de Maura, al llenguatge riquíssim de les rondalles; des del català de tall clàssic d'un Costa o un Riber, alhora amarat del to pagesívol que trobam en la poesia de Maria Antònia Salvà, al llenguatge ciutadà d'un Villalonga; de la narrativa esquitxada de localismes d'una Antònia Vicens a l'eficàcia expressiva de la llengua d'un Bonet, un Llompart o un Villangómez... Sí que algú ha impulsat l'ús de les modalitats lingüístiques han estat aquests i molts d'altres creadors que han emprat un català ric, culte i expressiu, i que amb la seva obra han divulgat tota la riquesa expressiva de les varietats insulars més enllà de les nostres Illes. D'altra banda, què fan, si no promoure l'ús de les modalitats illenques, tots els grups que es dediquen a la cultura popular, o els grups de rock que canten en la nostra llengua? Això sense oblidar el paper de l'escola, que des dels estadis més bàsics es preocupa per treballar amb les formes lingüístiques que resulten més

familiars als infants (formes que, progressivament, seran complementades —no substituïdes!— amb les pròpies dels registres més formals).

Tenint en compte tot això, a què treu cap que el Partit Popular posi tant d'èmfasi en la voluntat de fer allò que des de fa anys i panys ja és una realitat? La resposta a aquesta pregunta la trobam en la mateixa ponència: les modalitats interessen «com a signe diferenciador de les altres comunitats catalanoparlants». I per què aquesta voluntat de diferenciació? Segons els dialectòlegs, el català és una de les llengües romàniques més homogènies; els elements que diferencien una varietat catalana d'una altra mai no suposen més del 10% del sistema lingüístic. De fet, allò que pensam que és exclusiu del català insular sovint ho trobam en altres varietats continentals. Essent així, quin sentit té la voluntat del PP de sobredimensionar aquest 10%?

Francament, només s'hi veu una intenció: convertir en polèmica la qüestió lingüística. Al País Valencià, fa temps que el Partit Popular atia el secessionisme lingüístic. A les Balears, a aquestes alçades, negar la unitat de la llengua faria riure. Per això han de recórrer a la defensa d'unes modalitats lingüístiques suposadament

amenaçades. A València i a les Balears, el discurs del PP no és exactament el mateix, però l'objectiu sí: crear una polèmica falsa amb una triple finalitat. D'una banda, donar la imatge del català com a realitat polèmica, conflictiva, anormal, de manera que l'altra llengua, percebuda com a neutra, no problemàtica, normal, pot anar fent via més fàcilment en la substitució de la nostra llengua. En segon lloc, dimonitzar qualsevol mena d'acostament als altres territoris del domini lingüístic a base de fer volar bubotes uniformadores (quan, de fet, la col·laboració entre els diferents territoris és essencial per a enfortir la nostra comunitat i per a projectar-la a l'exterior). Finalment, desviar l'atenció del que hauria de ser el debat autèntic, el debat sobre les condicions de subsistència de la nostra comunitat lingüística dins un Estat identificat amb un únic grup lingüístic (el castellà), que tracta de manera desigual els ciutadans segons l'idioma que parlen i que manté les condicions de subordinació de la nostra llengua.

Col·lectiu Agora XXI

(Agora XXI és un col·lectiu de joves especialistes en filologia catalana formats a la UIB en els anys 90 que ara vol aportar la seva visió sobre la problemàtica lingüística a l'Arxipèlag i fer les propostes adients per intentar solucionar el conflicte lingüístic.)